

N:o 51.

Af herr **A. Peterson** i Hasselstad m. fl., om uppsägning af förordningen angående Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden den 30 maj 1890.

Med anledning af en vid förlidet års riksdag väckt, i vissa afseenden synnerligen betydelsefull motion med yrkande:

»att Riksdagen skulle fatta beslut om upphäfvande af Kongl. Maj:ts nådiga förordning den 30 maj 1890 angående Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden, eller den s. k. mellanrikslagen, i syfte att angående omförmälda förhållanden söka åvägabringa förändrade stadganden, hvarigenom Sveriges ekonomiska intressen måtte på rättmätigt sätt varda bättre tillgodosedda än genom den nu gällande mellanrikslagen»,

beslöt Riksdagen i öfverensstämmelse med bevillningsutskottets hemställan att i skrifvelse anhålla:

»att Kongl. Maj:t ville låta verkställa utredning angående beskaffenheten och omfattningen af åtskilliga öfverklagade olägenheter i afseende på Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden samt derefter för Riksdagen framlägga resultaten af den verkställda utredningen och göra den framställning i ärendet, som af omständigheterna komme att påkallas.» Beslutet föregicks af korta debatter i båda kamrarna.

Under den tid, som förflutit sedan Riksdagen fattade ofvannämnda beslut, har det särskildt angifna skälet dertill, att Riksdagen icke då fann sig böra skrida till uppsägning eller upphäfvande af mellanriks-

lagen, till väsentlig del blifvit undanröjdt, sedan numera resultaten af den begärda utredningen hufvudsakligen blifvit tillgängliga samt dessa ytterligare bekräftat, dels att verkningarna af mellanrikslagen i de flesta hänseenden, äfven under de tullsatser som varit gällande intill innevarande år, visat sig skadligare för det svenska jordbruket och många landets näringar, än man vid förra riksdagen hade anledning att antaga, dels att till följd häraf den allmänna åsigten inom landet alltmera stadgats, att innevarande års Riksdag bör taga ytterligare steg å den väg som beträddes af 1894 års Riksdag. Krafvet på en omedelbar uppsägning, låt vara såsom inledning till en för Sveriges intressen betryggande omarbetning af lagen, har under det gångna året framträdt med ökad styrka från alla delar af vårt land.

Men oberoende af de lärdomar, erfarenheten hittills lemnat, eller af den uppfattning, som i landet allmänt visat sig rådande rörande mellanrikslagens verkningar, har numera genom de i denna månad påbjudna förhöjda tullsatserna å spanmål frågan om en revision af denna lag inträdt i ett nytt skede, hvilket förhållande ovilkorligen påkallar kraftiga åtgärder för ernående af sådana förändringar af mellanrikslagen, som kunna tillförsäkra det svenska jordbruket de förmåner, som med dessa tullförhöjningar afsetts.

De former, i hvilka mellanrikslagen hittills verkat ofördelaktigt för våra näringar, äro hufvudsakligen tre, nemligen:

1) öppen öfverträdelse af aftalets bestämmelser, såsom i fråga om margarin-industrien och kreaturshandeln, det senare särskildt framhållet af chefen för civildepartementet i hans allvarliga inlägg af den 8 februari 1894;

2) förtäckt öfverträdelse af aftalets bestämmelser genom olaglig transitohandel, hvarvid utländska i Sverige tullpliktiga varor införas, såsom vore de af norskt ursprung. Förutom öfriga, denna klass tillhöriga fall, som under förlidet år ådragit sig uppmärksamhet, återfinnas i landtbruksstyrelsens skrifvelse till Konungen af den 21 december 1894 nya bidrag, och särskildt är hit att hänföra yttrandet, att det torde vara gifvet, att stora kvantiteter utländsk spanmål förts öfver gränsen, utan att lagenlig tull därför erlagts;

3) kringgående af aftalet genom ett slags substitution, i det att från utlandet till Norge importerad vara visserligen icke materielt öfver-

föres till Sverige, men möjliggör, att en motsvarande qvantitet af i Norge frambringad vara kommer tullfritt eller mot half tull öfver gränsen. Detta framträder synnerligen starkt i fråga om omalen eller malen spannmål samt bröd och utgör förklaringen för den betydliga spannmåls-exporten till Sverige från ett land, som icke framalstrar tillräcklig brödsäd för eget behof.

Härom yttrar landtbruksstyrelsen i nämnda skrifvelse, att Sverige sannolikt så småningom skall få mottaga största delen af Norges spannmålsskörd, som sedan med lätthet ersättes från utlandet på grund af det stora lastrum, som finnes ledigt i Norges många från den utländska fraktfarten återvändande fartyg.

I kommerskollegii berättelse för år 1893 har en *beräkning* framlagts, utvisande de belopp, som under nämnda år icke blifvit påförda de varor, som, eljest tullpligtiga, på grund af mellanrikslagen under året tullfritt införts från Norge. Under förutsättning, att införseln i händelse af tullpligtighet varit lika stor, skulle svenska statens tullinkomst på nämnda varor hafva uppgått till 4,313,856 kronor. Ehuru beloppet är betydligt, torde detsamma icke desto mindre vara för lågt beräknadt, då särskildt de varor, som vid den s. k. formansforslingen i betydliga qvantiteter föras öfver gränsen, icke upptagits i denna beräkning. Såsom i Riksdagens omtalade skrifvelse framhållits, är vår handelsstatistik af bristfällig beskaffenhet icke minst i hvad densamma afser varuutbytet med Norge.

I afseende på den *uppfattning* om mellanrikslagens verkningar, som numera allmänt utbildat sig i vårt land, är det vidare af betydelse att granska de uttalanden, som från myndigheter, korporationer och enskilda i olika delar af landet ingått såsom svar på den af Kongl. Maj:t anställda utredningen rörande mellanrikslagens verkan. De flesta af dessa hafva i enlighet med frågans formulering icke upptagit spörsmålet om vare sig upphäfvande eller omarbetning af lagen, utan inskränkt sig till att beskrifva mellanrikslagens verkningar. Men ett stort antal, omkring hälften, har dock icke kunnat afhålla sig från att

yttra sin mening jemväl om åtgärder rörande mellanrikslagen i dess helhet, och de ojemförligt flesta af dessa hafva uttalat sig för en revision af lagen, många äfven för uppsägning, antingen utan vidare eller såsom inledning till revisionen. Särdeles betydelsefull i detta afseende är landtbruksstyrelsens ofvan åberopade skrifvelse till Konungen, hvori styrelsen, efter att hafva utredt den skada, som särskildt jordbruket, kreaturshandeln, jästfabrikationen och margarinfabrikationen lida af mellanrikslagen och sättet för dess tillämpning, slutar med hemställan om åtgärders vidtagande i syfte, att de sålunda framhållna olägenheterna för det svenska jordbruket och vissa andra detsamma närstående näringar utaf åtskilliga mellanrikslagens bestämmelser eller tolkningar deraf måtte undanrödjas, under framhållande af att sådant icke kan ske, utan att beslut från svensk sida fattas om samma lags *upphäfvande*.

Det ligger i sakens natur, att mycket stora svårigheter skola uppstå vid hvarje försök att genom ett aftal af mellanrikslagens art till stadigvarande ömsesidig belåtenhet ordna varuutbytet mellan ett land, som antagit ett protektionistiskt system, och ett annat, der frihandeln förherskar, äfvensom att dessa svårigheter skola ökas i den mån tullsatserna i det först nämnda landet höjas. Bevillningsutskottet vid 1894 års riksdag har också framhållit, att genom den genomgående förändring, som tulltaxan undergick 1892, vissa öfverklagade förhållanden i fråga om mellanrikslagen erhållit större betydelse än förut, och chefen för civildepartementet har den 21 februari 1890 yttrat, att, derest framdeles genom i ettdera landet vidtagna tullförhöjningar den redan befintliga olikheten i tullafgifter de båda länderna emellan skulle komma att ytterligare ökas, de då föreslagna ändringarna i mellanrikslagen ej komme att varda för ändamålet tillräckliga, utan att under sådan förutsättning en ytterligare omarbetning af lagen kunde komma att erfordras.

Sedan nu spanmålstullarna i Sverige för kort tid sedan blifvit i väsentlig grad höjda, har den af bevillningsutskottet och af chefen för civildepartementet förutsagda tidpunkten inträdt, då en omarbetning af lagen är erforderlig. Skola nemligen de viktiga ändamål vinnas, som man med de vidtagna tullförhöjningarna afsett, så måste också ofördröjligen tillses, att icke mellanrikslagens bestämmelser dervid träda hindrande emellan. Här föreligga således afgörande skäl icke blott

för en uppsägning af mellanrikslagen, utan äfven därför, att de mått och steg, som äro nödvändiga för vinnande af detta syfte, ofördröjligen vidtagas.

Mellanrikslagens allmänna syfte är att för hvardera riket bereda afsättning af inhemska produkter på det andras område med ett minimum af kostnad och omgång. Rättvisan kräfver det erkännandet, att detta syfte i många fall vunnits och att åtskilliga svenska näringar haft gagn af detta aftal. Men om *redan nu* otvifvelaktigt dessa fördelar motvägas af de förluster, hvilkas stora betydelse i det föregående framhållits, så hotar för *framtiden* den faran, att den vidtagna tullförhöjningens verkningar skola väsentligen försvagas eller nästan upphävas samt derigenom ett olidligt tillstånd för våra näringar åvägabringas. Men samtidigt skola fördelarne för Norge af det nu gällande aftalet icke blott orubbade qvarstå, utan väsentligen ökas, och häraf torde oemotsägligt framgå, att, då en genomgripande och skyndsamt omarbetning af mellanrikslagen är nödvändig, enda medlet att vinna detta mål är en omedelbar uppsägning af denna lag. Ty väljes endast underhandlingens väg, skall den part, som af aftalet har största fördelen och hvars lofliga sträfvan alltså måste vara att så länge som möjligt förblifva i det nuvarande läget, sannolikt icke kunna förmås till ett skyndsamt afgörande. Slutligen skulle sålunda vårt land, i stället för att börja med uppsägning, till sist se sig nödgadt att tillgripa denna åtgärd. Men under tiden hafva måhända åratal förgått under fruktlösa bemödanden att vinna enighet om ett nytt aftal, utan att de svenska näringarna derunder fått den lättnad eller det skydd, som från svensk sida åsyftats.

På grund af hvad ofvan anförts, hemställes,

att Riksdagen ville för sin del besluta uppsägning af förordningen angående Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden den 30 maj 1890, i syfte att angående onförmälda förhållanden söka åvägabringa en ny ordning, hvarigenom de båda ländernas ömsesidiga ekonomiska intressen måtte

på rättvisare sätt än genom den nu gällande lagen
varda tillgodosedda.

Om remiss till bevillningsutskottet anhålles.

Stockholm den 25 januari 1895.

<i>Aug. Peterson.</i>	<i>G. F. Östberg.</i>	<i>Alfred Kihlberg.</i>
<i>K. E. Holmgren.</i>	<i>L. P. Mallmin.</i>	<i>Z. Larsson.</i>
<i>N. J. Nilsson.</i>	<i>I. von Knorring.</i>	<i>C. E. Johansson.</i>
<i>Carl Rydberg.</i>	<i>Oscar Larsson.</i>	<i>Gustaf Anderson.</i>
<i>Oskar Erickson</i> i Bjersby.	<i>O. W. Redelius.</i>	<i>C. F. Petersson</i> i Dämningelanda.
<i>Nils Jönsson.</i>	<i>P. Pehrson.</i>	<i>S. Arnoldsson.</i>
<i>Victor Ekenman.</i>	<i>Nils Åkesson.</i>	<i>Per Nilsson.</i>
<i>Anders Olsson.</i>	<i>A. Emil Baaz.</i>	<i>Pehr Andreasson.</i>
<i>Gustaf Odqvist.</i>	<i>Åx. Natt och Dag.</i>	<i>C. Axel Carlsson.</i>
<i>Oskar Nylander.</i>	<i>Elof Nilsson.</i>	<i>P. Svensson.</i>
<i>B. Dahlgren.</i>	<i>A. Magnusson.</i>	<i>And. Andersson</i> i Backgården.
<i>E. Fredholm</i> i Saleby.	<i>L. J. Jansson.</i>	<i>Carl Persson.</i>
<i>Sten Nordström.</i>	<i>C. G. Bergendah .</i>	<i>O. W. Lindh.</i>
<i>Gustaf Bäckgren.</i>	<i>A. P. Gustafsson.</i>	<i>Adolf Ericson.</i>
<i>C. J. Mustaparta.</i>	<i>J. Ericsson.</i>	<i>Joh. Sjöberg.</i>
<i>Axel Petri.</i>	<i>J. A. Johansson.</i>	<i>Olof Persson.</i>
<i>Jöns Anderson.</i>	<i>H. Lilliehöök.</i>	<i>Hugo Hammar skjöld.</i>
<i>Joh. Andersson</i> i Tenhult.	<i>Ludvig Eklund.</i>	<i>J. E. Behmer.</i>
<i>J. M. Ekströmer.</i>	<i>S. J. Boëthius.</i>	